

REGNBÅGEN

Regnbågens färgsprakande prakt och plötsliga framträdande och försvinnande har i alla tider sysselsatt människornas fantasi, och detta har givit upphov till åtskilligt av folktror och sägner. Denna frågelista avser att vara till en hjälp vid insamlandet av allt, som rör tro och tal om regnbågen, alltså såväl benämningar som förklaringar, iakttagelser, väderleksmärken o.s.v.

I. Benämningar på regnbågen.

Vilka benämningar har man (haft) på regnbågen? T.ex. skurbåge, vattenbåge, väderbåge, Guds båge, himmelsbåge, himmelring?

Har man haft olika benämningar på regnbågen beroende på hur den för tillfället såg ut? T.ex. surkåring då endast en del av den syntes?

Användas dessa benämningar i dagligt tal eller endast av gamla personer?

II. Mytiska och folkliga förklaringar.

Hur uppfattade man och förklarade regnbågen? Sade man att den var en bro, flod e.d.? Här nedan några sådana exempel:

"En bro, på vilken Tor far med sina hästar." - "En bro, som gammelgudarna byggt." -

"Regnbågen var den skål ur vilken Vår Herre målade fåglar och djur, när han skapade världen, men vars färger nu torkat."

"Regnbågen är floden, ur vilken de som kommit till himmelen dricka för att hålla sig vid liv där."

"Regnbågen är en ljustråle, som faller på jorden från himmelen, när Petrus öppnar himmeldörrarna."

Eller uppfattade man regnbågen som ett levande väsen med övernaturliga krafter, som kunde vara farliga för människorna? T.ex.: "Regnbågen drar till sig allt som kommer i beröring med dess ändar." - "Den drar fiskarna i land och barn i höjden." - "Regnbågen dricker vatten, den öser vattnet med en gyllne bågare." Känner man till berättelsen om vallpojken som med alla sina djur blev uppsugen av regnbågen, därför att han var så nyfiken och ville se hur regnbågen drack vatten?

Kunde regnbågen uppfattas såsom en symbol för tecken från Gud? T.ex. "Goda människor vandra på regnbågen in i himmelen när de dött, men under onda bryter den samman." - "Högt uppe på regnbågen sitter en ängel som väktare för de döda och skall kalla dem till yttersta domen med sin basun."

Finnas andra berättelser om regnbågen, som höra samman med bibeln? Berättelser och föreställningar om Noak, syndafloden och regnbågen?

III. Folktro och sägner.

Giv exempel på folktro knuten till regnbågen, t.ex. dess skadliga eller välsignelsebringande inverkan på människorna.

"Inte peka finger på regnbågen, ty då ruttnar fingret." - "Skjuter man mot regnbågen, blir man blind." - "Man må ej gäckas med naturkrafterna." - "Regnbågen är Gud själv." - "Farligt för liten flicka att springa under regnbågen; hon kan bli en gosse." - "Går regnbågen över ett hus, skall detta hemsökas av olyckor."

"Om man kastar järn, bly eller annan metall in i regnbågen, så blir det guld. Om man kan kasta in en hatt, så blir den full av pengar." - "Den som ser regnbågen, skall fort så blommor, så får han vackra färger på dem." - "Det var ett gott märke, om regnbågen visade sig vid födelse: det skulle bli en särskilt vacker eller duktig människa."

Hade regnbågen någon betydelse, när man skulle bota människor eller djur?

Känner man till magiska åtgärder i samband med regnbågen?

Finnas sägner eller sagor om regnbågen? T.ex. om gumman som ville väva ett tyg likadant som regnbågen.

IV. Väderleksmärken.

Brukade man förutsäga väderleken med hjälp av regnbågen? Giv exempel på dylika väderleksmärken! Har man gjort beräkningar för slätter och skörd och torkväder efter regnbågen? T.ex.: "När regnbågen visar sig, blir det tre dagars ostadigt väder." - "Står regnbågen tvärs över ett vatten, blir det intet regn, den stänger vattnet. Står den i vattnets riktning däremot, blir det regn." - "Om regnbågen klarnar bort, blir det vackert väder, men om den mulnar bort, blir det mera regn." - "Står regnbågen högre än solen, blir det regn nästa dag, men står den lågt, så blir det klart väder."